19/06/2019

Ομιλία για τον Αγ. Ιωάννης Βατάτζη στην Άρτα

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Άρτης

Εκδήλωση με θέμα **“Ο Άγιος Ιωάννης Βατάτζης. Ο πατέρας των Ελλήνων”** θα πραγματοποιηθεί την **Δευτέρα 24 Ιουλίου στις 8 το απόγευμα** στο Πνευματικό Κέντρο της Ιεράς Μητροπόλεως Άρτης. Ομιλητής θα είναι ο κ. **Ιωάννης Σαρσάκης** , Στρατιωτικός – Ιστορικός Ερευνητής και Συγγραφέας.

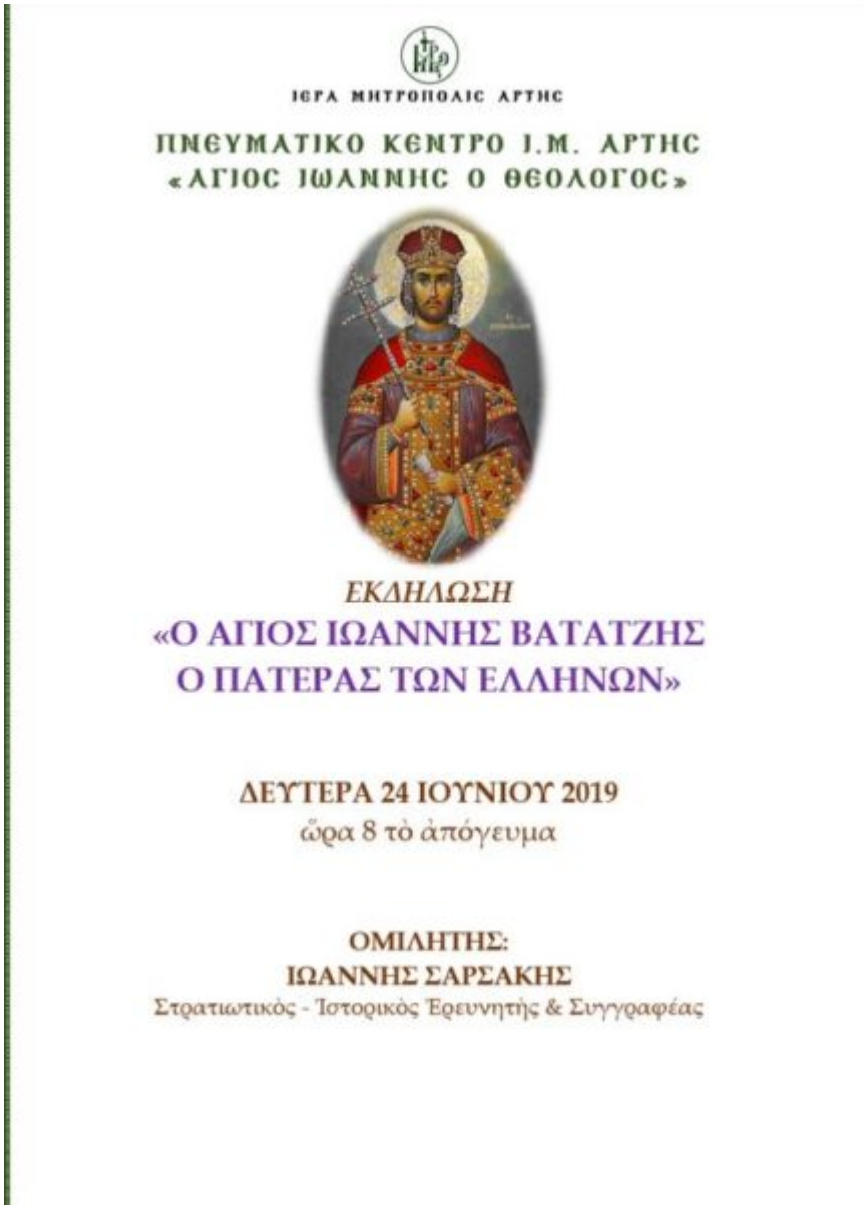

Βιογραφία του Αγίου Ιωάννου Βατάτζη

Προφητείες, θρύλοι και διηγήσεις που ζωντανεύουν στις μνήμες μας τον μαρμαρωμένο βασιλιά συνδέονται άρρηκτα με θαύματα και γεγονότα που σχετίζονται με τον Άγιο βασιλιά Ιωάννη Βατάτζη! Ξετυλίγοντας το κουβάρι του θαυμαστού βίου του θα διαπιστώσουμε ότι ο ευσεβής βασιλέας Ιωάννης ο Βατάτζης, είχε θέσει προτεραιότητα στη ζωή του την ελεημοσύνη! Με βάση το έλεος και την αγάπη αντιμετώπισε με τη βοήθεια του Θεού ακανθώδη ζητήματα της εποχής του. Το χριστιανικό ήθος και η προσήλωσή του στο γράμμα του ευαγγελίου συνέβαλαν στο να επιλύσει το πρόβλημα της φτώχειας. Προβάλλοντας το έλεος συνάντησε τον Θεό, όπως λέγει η ρήση του προφήτη και βασιλιά Δαυίδ! Και έτσι επίλυσε οριστικά όπως αναφέρει ο βιογράφος του και το δικό του πρόβλημα, το πρόβλημα δηλαδή του πνευματικού θανάτου, όπως αποκαλύπτει το άφθαρτο σκήνωμά του.

Μία λοιπόν από τις μεγάλες φυσιογνωμίες που λάμπρυναν την Εκκλησία και την χριστιανική αυτοκρατορία είναι ο Άγιος Βασιλέας Ιωάννης ο 3ος, Δούκας Βατάτζης ο οποίος για τις μεγάλες ελεημοσύνες του έλαβε την προσωνυμία Ελεήμων. Γεννήθηκε στα 1193 μ.Χ. στο Διδυμότειχο και ήταν γόνος της επιφανούς οικογένειας του Βυζαντίου. Το 1204 μ.Χ., μετά την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως από τους Φράγκους σταυροφόρους, η βυζαντινή αυτοκρατορία διαιρέθηκε σε τέσσερα αντίπαλα βασίλεια, τη λατινική αυτοκρατορία της Κωνσταντινουπόλεως, την αυτοκρατορία της Νίκαιας στη Μικρά Ασία, όπου κατέφυγε ο νόμιμος αυτοκράτορας και ο οικουμενικός Πατριάρχης, το Δεσποτάτο της Ηπείρου στη δυτική Ελλάδα και τέλος το βουλγαρικό βασίλειο του Ιωάννη του 2ου του Ασάνη. Στα 1222 μ.Χ., ο Ιωάννης Δούκας Βατάτζης διαδέχθηκε στο θρόνο της Νίκαιας τον θείο του Θεόδωρο Λάσκαρη και χάρη στην πολιτική του ικανότητα κατόρθωσε να αναδιοργανώσει τις βυζαντινές δυνάμεις κατά τα πρότυπα της παλαιάς αυτοκρατορίας. Ο Ιωάννης σαν αυτοκράτορας, επέδειξε τις εξαιρετικές ιδιότητες ενός πολιτικού αρχηγού και τις αρετές ενός χριστιανού ηγεμόνα. Χάρη σε μία σειρά από λαμπρές στρατιωτικές νίκες και έξυπνους χειρισμούς εξασφάλισε μέσα σε λίγα χρόνια τον έλεγχο της Μικράς Ασίας και ανέκτησε το μεγαλύτερο μέρος των εδαφών που βρίσκονταν στα χέρια των Λατίνων. Κατέλαβε την Ανδριανούπολη, και το 1254 μ.Χ. όταν πέθανε, η αυτοκρατορία της Νικαίας περιελάμβανε στην πραγματικότητα τα εδάφη της βυζαντινής αυτοκρατορίας πριν τη φραγκική κατάκτηση. Δεν απέμενε πλέον παρά η κατάληψη της Βασιλεύουσας, η οποία επιτεύχθηκε από τον διάδοχό του, Μιχαήλ 8ο τον Παλαιολόγο το έτος 1261 μ.Χ. και η οποία από τους ιστορικούς χρεώνεται στον αυτοκράτορα Ιωάννη τον Βατάτζη.

Εμφορούμενος από φλογερό ζήλο για το καλό της Εκκλησίας, ο Ιωάννης ο 3ος ο Βατάτζης διεξήγαγε πολλές διαπραγματεύσεις με τον Πάπα Γρηγόριο τον 9ο. Ματαίως όμως, γιατί ο Πάπας επέμενε στις απόψεις του.

Ο ευσεβής ηγέτης της Νίκαιας Ιωάννης είχε ήπιο χαρακτήρα, απλό και φιλήσυχο. Όλοι μπορούσαν να τον πλησιάζουν για να βρουν σε αυτόν στήριξη και κατανόηση. Ήταν ένθερμος προστάτης των αδικημένων και ιδιαιτέρως των αγροτών που καταπιέζονταν από τους μεγάλους γαιοκτήμονες. Εκτός από τους πολέμους καταπιάστηκε επιπλέον και με την αναδιοργάνωση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας. Μία ημέρα που συνάντησε τον ίδιο τον γιο του, ντυμένο με ακριβά ρούχα να πηγαίνει για κυνήγι, τον επιτίμησε αυστηρά λέγοντάς του:

«Πως μπορείς να ξοδεύεις έτσι το χρήμα των υπηκόων σου, σε τέτοιες μάταιες ασχολίες; Δεν γνωρίζεις ότι τα πολύτιμα τούτα ρούχα με τα χρυσά κεντήματα γίνονται από το αίμα των Ρωμιών, και ότι πρέπει να δίνεις σ’ αυτούς λογαριασμό για ότι ξοδεύεις, αφού ο πλούτος των βασιλέων είναι πλούτος των υπηκόων τους»;

Στις 4 Νοεμβρίου του 1254 μ.Χ. ο ευσεβής αυτοκράτορας της Νίκαιας Ιωάννης ο 3ος ο Βατάτζης παρέδωσε εν ειρήνη την ψυχή του στα χέρια του Θεού. Το τίμιο λείψανό του ενταφιάσθηκε στο Μοναστήρι του Σωτήρος Χριστού, που είχε κτίσει ο ίδιος στο Νυμφαίο της Βιθυνίας.

Στα επόμενα χρόνια δια αποκαλύψεως ο ίδιος ο Ιωάννης ζήτησε να μεταφερθεί το λείψανό του στη Μαγνησία της Μικράς Ασίας. Όταν μετά από 7 χρόνια άνοιξαν τον τάφο του, μία γλυκειά ευωδία απλώθηκε τριγύρω. Έκπληκτοι διαπίστωσαν όλοι ότι και το σώμα του ήταν άφθαρτο, σαφές δείγμα αγιότητας. Δεν είχε κανένα απολύτως σημείο που να φανερώνει ότι ήταν νεκρός. Το χρώμα του σώματος ήταν όπως κάθε φυσιολογικού ανθρώπου, ακόμη κι αυτά τα ρούχα του είχαν διατηρηθεί επί 7 χρόνια άφθορα και έμοιαζαν σαν να τα είχαν ράψει εκείνη τη στιγμή. Έτσι αντιδοξάζει ο Θεός εκείνους που τον δοξάζουν στη γη.

Ο θρύλος του μαρμαρωμένου βασιλιά

Από τότε το τίμιο λείψανο του Αγίου Βασιλέως Ιωάννη του Βατάτζη του ελεήμονος, κατατέθηκε σε Ναό της Μαγνησίας. Μάλιστα όπως σημειώνει ο βιογράφος του, χριστιανοί που προσέφευγαν στον άγιο ανταμείβονταν θαυμαστά. Στο ιερό λείψανο ασθένειες θεραπεύονταν, διώκονταν δαίμονες….

Ο ιστορικός της εποχής αναφέρει ακόμα ότι επί βασιλείας του Ανδρόνικου του Παλαιολόγου κατά τις επιδρομές των Τούρκων στην Μαγνησία, ο καστροφύλακας παρατήρησε πολλές φορές μία αναμμένη λαμπάδα να περιφέρεται στα τείχη.

Έστειλε ανθρώπους του να ερευνήσουν το φαινόμενο μα δεν τα κατάφεραν. Τέλος εστάλη ο κωφάλαλος αδελφός του καστροφύλακα. Σ’ αυτόν έγινε η αποκάλυψη και επιστρέφοντας του δόθηκε και η θεραπεία. Και έτσι διηγήθηκε ότι στο μέρος εκείνο που φαινόταν το φως της λαμπάδας, βρήκε έναν άνδρα μεγαλοπρεπή με βασιλικό παράστημα ο οποίος μεγαλοφώνως προέτρεπε τους χριστιανούς να συνεχίσουν την άμυνα. Την μορφή αυτή την αναγνώρισε στο ιερό σκήνωμα του Αγίου Βασιλέως Ιωάννη Βατάτζη. Από τότε αναγνωρίσθηκε ως Άγιος και η μνήμη του ορίσθηκε να τιμάται στις 4 Νοεμβρίου. Το άφθαρτο λείψανό του μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη που είχε ήδη ελευθερωθεί από τους Φράγκους όπου και το τύλιξε ο θρύλος του Μαρμαρωμένου Βασιλιά. Κατά την άλωση της Πόλης από τους Τούρκους κρύφθηκε σε κάποια κατακόμβη. Κι από τότε καρτερεί την απελευθέρωση της Βασιλεύουσας. Ακόμη ο θρύλος λέγει ότι μαζί του ο Άγιος βασιλέας έχει τη σπάθη του μέσα στο θηκάρι της και ότι κάθε χρόνο η λεπίδα του σπαθιού ξεπροβάλλει μερικά χιλιοστά, μέχρι που να φθάσει η στιγμή να ξεπροβάλλει ολόκληρη η σπάθη τότε θα έρθει και η ώρα που καρτερεί η ρωμιοσύνη, να πάρει δηλαδή την Κωνσταντινούπολη. Σύγχρονος άγιος γέροντας ασκητής αναφέρει πως εδώ και λίγο καιρό ο Ελεήμων Άγιος βασιλιάς έχει αναστηθεί και πως το ξίφος βγήκε εντελώς από το θηκάρι του. Περιφέρεται με τη μορφή παλιάτσου στην Πόλη και κατευθύνει τις στρατιές των Αγίων ώστε να λάβουν θέση γύρω από τη Βασιλεύουσα. Υποστηρίζει μάλιστα πως το ιερό λείψανο φυλασσόταν από οικογένεια κρυπτοχριστιανών που διατηρούσε το μυστικό από γενιά σε γενιά. Αυτό ακριβώς το γεγονός που με τη μορφή διήγησης αναφέρει ο άγιος αυτός γέροντας ασκητής σηματοδοτεί σειρά γεγονότων που θα επαληθεύσουν τις προφητείες του Αγίου Κοσμά πολύ-πολύ γρήγορα. Αυτά κι άλλα πολλά λένε οι θρύλοι και οι διηγήσεις για το άφθαρτο λείψανο του Αγίου Βασιλέα Ιωάννη του 3ου του Βατάτζη, του Ελεήμονος.

Όλοι αυτοί οι θρύλοι και οι προφητείες ηχούν παράξενα στα αυτιά μας. Όπως και να είναι όμως οφείλουμε να τις εκλάβουμε ως βάση αξιολόγησης της προσωπικής αξίας του Αγίου Ιωάννη του Βατάτζη, του Ελεήμονος, του μαρμαρωμένου βασιλιά της ρωμιοσύνης. Βάση που συντελεί ώστε να τον ακολουθούν αιώνες αιώνων αναδεικνύοντας δια της αφθαρσίας του τιμίου λειψάνου και την αιωνιότητα της μνήμης του κι επαληθεύοντας το λόγο της Αγίας Γραφής ότι ο ελεήμων «εκ θανάτου ρύεται».

Ἀπολυτίκιον

Ἦχος δ’. Ταχὺ προκατάλαβε.

Ταχὺς εἰς παράκλησιν τῶν προστρεχόντων εἰς σέ, ἀνάκτων ὑπέρτατε καὶ πενομένων τροφεῦ, Ἰωάννη ἀοίδιμε, εἴλκυσας σύ πρὸς πίστιν τῶν βαρβάρων τὰ

πλήθη· ἔλαβες παραδόξως τοῦ ἰᾶσθαι τὰς νόσους τῶν πίστει προστρεχόντων σε. διὸ καὶ οἱ ἐν πίστει προστρέχουσί σε ἀφθόνως λαμβάνουσι τὴν ἴασιν.